

УДК 631.11:634.8:663.25

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

А.О. Кравчук, Т.М. Гнатська, О.О. Давидюк

Одеський державний аграрний університет

Анотація. В статті визначено факт зношеності основних виробничих активів виноробних підприємств України, зокрема Одеської області, обґрунтовано важливість технічного та технологічного оновлення процесу виробництва вина задля отримання висококонкурентної продукції, запропоновано напрями формування позикового фінансового портфелю на розв'язання проблем оновлення основних засобів, шляхом кредитування, факторингу та лізингу, проведена оцінка переваг їх застосування, встановлено важливість залучення позикових коштів на перезавантаження українського виноробного бізнесу.

Ключові слова: виноробні підприємства, виробничий потенціал, технологічні ресурси, лізинг.

Вступ. Виноробна галузь є перспективним напрямком розвитку економіки України, що обумовлено сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами і наявністю трудових та інших ресурсів. Проте, на сьогодні стабільній та ефективній роботі виноробних підприємств перешкоджає численна кількість проблем, серед них: загальний кризовий стан економіки країни, низька забезпеченість сировиною переробних заводів, порушення паритетних взаємовідносин виробників сировини та виноробних підприємств, значне скорочення площі виноградників, висока конкуренція, незахищеність вітчизняного виробника, відсутність належної підтримки з боку держави, низька якість виробленої продукції тощо. Крім того, виноробні підприємства мають значну зношеність технологічного обладнання, не завжди наявність і

склад певних видів активів відповідає обсягам і асортименту виробництва винопродукції. Тому перед кожним виноробним підприємством стоїть задача вміло використовувати всі елементи механізму управління і створити такі умови, які дозволяють усунути небажані відхилення від стійкого розвитку.

Принциповим для української виноробної галузі є застосування такого організаційно-економічного механізму, в якому поєднується управління вирощуванням винограду та управління виробництвом вина, де контролюється все – від моменту посадки виноградної лози до розливу в пляшки і наклеювання етикеток. Звичайно, все це вимагає залучення значних обсягів капіталу у цю галузь.

Аналіз досліджень і публікацій. В Україні дослідженням стану проблем відтворення виробничого потенціалу виноробних підприємств займалися ряд вітчизняних учених, серед яких: Авідзба А.М., Гаркуша О.М., Козаченко Л.А., Короткова О.В., Нестеренко О.С. та ін. Незважаючи на існуючі напрацювання, слід зауважити, що в умовах євроінтеграції, нових поставлених вимог до української виноробної галузі, виникає питання відповідності виробничих потужностей, збагачення ресурсної бази та розвитку поглибленої співпраці європейської спільноти в агропромисловому секторі. Зважаючи на це, доцільно оцінити стан виробничого потенціалу українських виновиробників та можливості залучення фінансових ресурсів для переоснащення виробничих потужностей на більш економічні, ресурсозберігаючі, що забезпечать вихід високоякісного продукту відповідно до європейських вимог.

Метою статті є дослідження стану основних виробничих потужностей виноробних підприємств України, визначення їх відповідності, щодо виробництва конкурентоздатної продукції згідно європейських вимог, та оцінка доцільності залучення фінансових ресурсів на розвиток основних засобів виноробів та закладення якісних виноградників.

Результати досліджень. Слід визнати, що виноградарство та виноробство – консервативні галузі, де зміни відбуваються досить повільно. На вирощування винограду та виробництво якісного вина потрібно багато часу. За

даних умов розвиток виноробної промисловості характеризується скороченням якісного асортименту продукції, складним фінансово-економічним станом більшості підприємств та високим коефіцієнтом зносу основних виробничих фондів, особливо їх активної частини. Більша частина виноробних підприємств України створена, в основному, в 60-70-ті роки. Їх обладнання фізично та морально застаріло, що потребує значних інвестицій у капітальний ремонт, реконструкцію, модернізацію основних фондів [1]. Вітчизняна виноробна галузь зазнала значних втрат через анексію Криму, де було зосереджено приблизно 30 % всіх площ виноградників. За розрахунками спеціалістів, для покриття дефіциту виноматеріалів необхідно збільшити площу виноградників мінімум на 20 тис. га, що еквівалентно інвестиціям на рівні понад 12 млрд гривень. В 2014 році в Україні було висаджено 100 га нових виноградників, в 2015 році - 120 га.

В умовах обмеженості фінансових ресурсів вкладення капіталу повинно бути максимально вигідними і ефективними [2].

Підвищеної уваги потребує запровадження нових поколінь техніки і обладнання, що дозволяють раціонально механізувати та автоматизувати виробництво винограду та продуктів його переробки.

Сьогодні обладнання більшості підприємств виноробної галузі застаріло як морально, так і фізично і давно вже працює на межі своїх можливостей. Тому єдиною можливістю розширення позицій на ринку виноробної продукції, а для деяких підприємств вирішення проблем виживання виробництва вина є технічне переоснащення своїх виробництв. При чому не тільки заміна фізично зношеного обладнання, а й морально застарілого, більш вдосконаленим устаткуванням різної потужності.

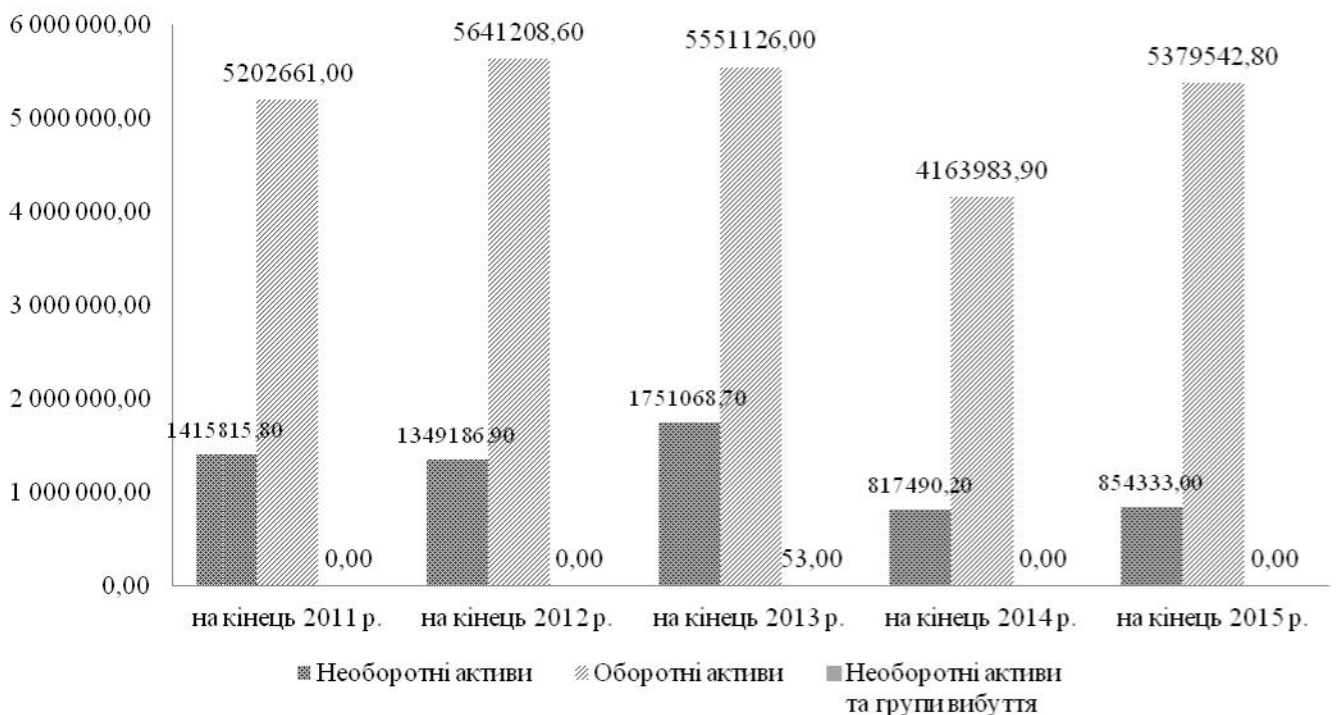
Обладнання виноробних заводів повинно відповідати сучасним вимогам по економічності та зручності обслуговування, надійності, екологічності, і, по можливості, повної автоматизації та комп'ютеризації.

Технологічне обладнання винзаводів має забезпечувати [3]: автоматизацію процесів прийому і переробки винограду та одержання сула

високої якості; створення умов для механізованого бродіння сусла; автоматизацію операцій по догляду за винами при їх зберіганні; обладнання приміщень для зберігання та витримки вин установками з регулювання температурного режиму і відповідними технологічними ємкостями; запровадження бродильних апаратів, що забезпечують «м'які» процеси та виключають спонтанні викиди газів.

На жаль, машинобудування не має можливості забезпечити виноробів обладнанням. Зупинилося виробництво вітчизняного технологічного обладнання для виноробних підприємств, отже його слід закупляти за кордоном.

Оцінимо динаміку змін активної частини балансу виноробних підприємств України за період 2011-2015 рік відповідно до даних рис. 1.

Рис. 1. Динаміка зміни складу активної частини балансу виноробних підприємств України за період 2011-2015 рік (тис. грн.)

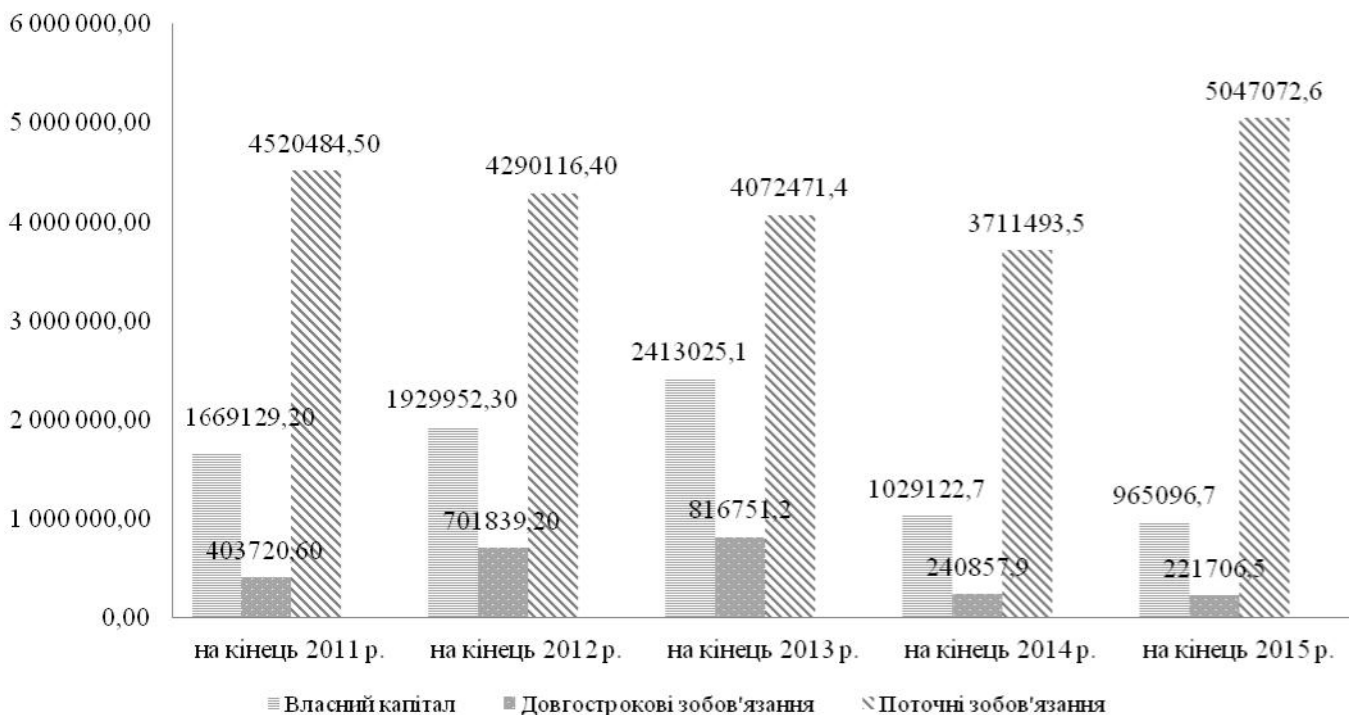
* Розроблено за даними [Статистичні дані складу балансу України 2011-2015 рр. за КВЕД 11.02-Виробництво виноградних вин].

За наведеними даними рис. 1 відмітили, що вартість необоротних активів у 2015 році знизилась на 561482,80 тис. грн., що у відносному значенні становить 39,66%. Можна припустити, що необоротні активи в основній своїй

частині зношені та списуються з виробництва, проте вчасно не оновлюються, що спричинило такий розрив в скороченні вартості. Беручи до уваги факт вартості нового обладнання та його здорожчення за 20 останніх років, оновлення необоротних фондів у вартісному виразі мало б відбуватися темпами зростання ціни на нього, враховуючи процеси дооцінки та уцінки в бухгалтерському обліку. Від так зменшення вартості основних засобів може свідчити тільки про скорочення виробництва.

Зміна вартості оборотних активів, підтверджує думку про збільшення вартості активів, що використовуються у виробництві, або знаходяться в обігу, залежно від інфляційних процесів, тобто їх кількісний стан може не збільшуватись, проте вартість одиниці під впливом економічних змін зростає. Так вартість оборотних активів у 2015 році порівняно з 2011 роком збільшилась на 3,4%.

Враховуючи принципи побудови балансу, проаналізуємо пасивну частину, визначивши зміни у джерелах формування активів згідно даних рис. 2.

Рис. 2. Динаміка зміни складу пасивної частини балансу виноробних підприємств України за період 2011-2015 р.р. (тис. грн.)

* Розроблено за даними [Статистичні дані складу балансу України 2011-2015 рр. за КВЕД 11.02-Виробництво виноградних вин].

Відтак дані рис. 2 показують негативні результати, що підтверджують факт скорочення фінансування виробництва, що безпосередньо впливає на його розвиток. А саме власний капітал зменшився на кінець 2015 року на 734032,50 тис. грн. (або на 42,18%) в порівнянні з 2011 роком. На зміну даного показника вплинули показники збитковості діяльності багатьох виноробних підприємств за досліджений період, вивід статутних капіталу та майже повна відсутність нових вкладень. Досліджуючи далі стан джерел утворення активів, бачимо, що на ряду з скороченням власного капіталу, зменшаються і довгострокові зобов'язання, що формують собою довгостроковий кредитний портфель. Отже, зменшення склало за вказаний період 45,08%. Проте зросла вартість поточних зобов'язань на 526588,1 тис. грн. Доцільно припустити, що дана зміна відбулася в більшій частині шляхом утворення заборгованості перед постачальниками, по внутрішнім розрахункам та перед бюджетом. Показник короткострокового кредитування вважаємо є досить стабільним, тому як має термін погашення до року, і не спричиняє значного впливу за загальний показник поточних зобов'язань.

За загальними балансовими показниками країни станом на кінець 2015 року, відмічено значне скорочення потужностей виробництва вин, та скорочення вартості вкладеного капіталу, що спричинює значні перешкоди на шляху до виходу на європейські ринки та забезпечення українського ринку якісною винною продукцією.

Деталізуємо дослідження стану активної частини потужностей виробництва, а саме необоротних активів окремого регіону вирощування та виробництва вина країни - Одеської області.

Серед основних виноградарських регіонів найбільша площа виноградних насаджень має Одеська область - 38,95 тис. га, що становить 46 % від загального по Україні. В Одеській області найбільший обсяг виробництва виноградних вин України (43,9 % загальних обсягів, за даними 2014 року) [5, с.134].

Стабільне функціонування галузі сприяє підвищенню зайнятості населення, зростанню надходжень до місцевих та державного бюджетів, посиленню конкурентоспроможних позицій вітчизняних підприємств.

Починаючи з 2011 р. обсяг виробництва виноградного вина зменшується. Негативна тенденція спостерігається і до сьогодні, що було обумовлено кризовим станом економіки країни та окупацією АР Крим. Дана ситуація негативно впливає на розвиток галузі, а також і на соціальну політику, оскільки зменшення обсягів виробництва спричинює зменшення кількості працівників на підприємствах, а це, в свою чергу, призводить до збільшення рівня безробіття не тільки в області, а і в країні в цілому.

За допомогою даних таблиці 1 проаналізуємо стан основних засобів виноробних підприємств Одеської області для визначення їх зношення та придатності.

Таблиця 1

Стан основних засобів виноробних підприємств Одеської області (на кінець року)

Показники	Роки					Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %, рази
	2011	2012	2013	2014	2015		
Основні засоби (в т. ч. довгострокові біологічні активи):							
первісна вартість, тис. грн.	804411,90	652816,90	604252,10	694129,40	961674,80	157262,90	119,55
Знос, тис. грн.	304141,50	304359,80	301621,60	391019,20	633480,70	329339,20	В 2 рази
залишкова вартість, тис. грн.	500270,40	348457,10	302630,50	303110,20	328194,10	-172076,30	65,60
Коефіцієнт зносу	0,38	0,47	0,50	0,56	0,66	0,28	x
Коефіцієнт придатності	0,62	0,53	0,50	0,44	0,34	-0,28	x

* Розроблено за даними [Зведені дані підприємств Одеської області 2011-2015 рр. за КВЕД 11.02-Виробництво виноградних вин].

Дані таблиці 1 свідчать про постійне зростання коефіцієнту зносу на протязі п'ятирічного терміну з 2011 по 2015 рр. А саме даний показник на кінець 2015 року збільшився на 0,28. У свою чергу коефіцієнт придатності

зменшився на обернений показник. Первісна вартість основних засобів збільшилась на 19,55%, хоча показник зносу показав збільшення в 2 рази. Тобто основні засоби зношуються швидше ніж оновлюються. Отже, загальноукраїнська проблема виноробних підприємств є актуальною і для Одеського регіону.

Дослідимо існуючі джерела утворення активної частини виноробного виробництва в Одеській області.

Таблиця 2

**Динаміка джерел утворення активів виноробних підприємств
Одеської області (на кінець року)**

Показники	Роки					Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %, рази
	2011	2012	2013	2014	2015		
Власний капітал, тис. грн.	585251,3	673616,8	640178,6	526139,7	459952,9	-125298,4	78,6
Зареєстрований (пайовий) капітал, тис. грн.	167917,1	267412,3	265432,6	156101,9	124576,4	-43340,7	74,2
Додатковий капітал, тис. грн.	201357,2	203483,8	179741,4	211305,4	226432,3	25075,1	112,5
Резервний капітал, тис. грн.	12752,6	7771,7	7319,6	9202,0	7435,9	-5316,7	58,3
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	205462,3	198753,7	189423,3	151189,4	103172,3	-102290,0	50,2
Неоплачений капітал, тис. грн.	2237,9	3804,7	1738,3	1659,0	1664,0	-573,9	74,4
Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення, тис. грн.	108243,4	201304,8	240296,7	227348,1	197731,1	89487,7	182,7
Поточні зобов'язання, тис.грн.	1746934,1	1654105,5	1313783,3	2545017,1	3617634,6	1870700,5	В 2 рази
Короткострокові кредити банків, тис. грн.	427589,3	122891,0	-	232995,0	211044,3	-216545,0	49,4
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями, тис. грн.	4218,6	-	-	-	-	-4218,6	-
Поточна кредиторська заборгованість за:	1356292,9	2571263,4	962467,3	2312022,1	3406590,3	2050297,4	В 2,5 рази
товари, роботи, послуги, тис.грн.	891194,7	18809,0	939864,2	1515907,8	1935263,7	1044069,0	В 2 рази

Продовження таблиці 1

розрахунками з бюджетом, тис. грн.	39763,8	969,5	18770,3	14411,8	26973,1	-12790,7	67,8
розрахунками зі страхування, тис.грн	1323,1	2907,8	962,6	1182,2	1748,3	425,2	132,1
розрахунками з оплати праці, тис.грн.	3682,8	447235,8	2870,2	2467,6	3105,9	-576,9	84,3
Доходи майбутніх періодів, тис.грн.	41166,7	1654105,5	-	11397,4	47506,4	6339,7	115,4
Інші поточні зобов'язання, тис.грн.	379161,8	447235,8	-	766655,3	1391992,9	1012831,1	367,1

* Розроблено за даними [Зведені дані підприємств Одеської області 2011-2015 рр. за КВЕД 11.02-Виробництво виноградних вин].

Пропонуємо до розгляду шляхи відтворення основних виробничих ресурсів: довгострокове та короткострокове кредитування; факторингові операції; лізинг.

Щодо доцільності залучення факторингових операцій, особливо суттєвим є співвідношення вартості послуги факторингу та короткострокового кредиту, а саме при виборі джерела фінансування оборотного капіталу, підприємства віддають перевагу тому, застосування якого мінімізує їх витрати. На даний час короткостроковий кредит є на 2-3 % дешевшим ніж послуга факторингу, що суттєво знижує попит на неї. Приведення тарифів на факторинг до рівня хоча б символічно нижчого ніж ставка короткострокового кредиту різко підвищила б його конкурентоздатність на ринку фінансових послуг України.

У розвинених країнах вартість факторингу становить у середньому близько 1,5-2% від суми постачання. На вітчизняному ринку комісія встановилася на рівні 0,5–3% від вартості рахунків-фактур, проте комерційні банки визначають розмір плати за домовленістю з конкретним клієнтом за кожним договором, тому ставка плати за обслуговування може виявитися і вищою (5% і більше). Розмір плати за обслуговування може визначатися не тільки у відсотках від суми платіжних вимог, а й через встановлення фіксованої суми. Тому вищий рівень вартості порівняно з розвиненими країнами є

суттєвим бар'єром до досягнення аналогічного рівня популярності послуг факторингу.

Порівняно з іншими способами придбання технічних засобів (банківський кредит, оплата за фактом поставки, купівля з відстроченням оплати тощо) лізинг має низку переваг: знижує ризик неповернення коштів, оскільки за лізингодавцем зберігається право власності на передане майно; передбачає 100 % кредитування і не вимагає негайного початку платежів; забезпечує більш гнучкі умови лізингової угоди, ніж позика, оскільки надає можливість обом сторонам виробити зручну схему виплат; зменшує ризик морального і фізичного старіння майна для лізингоодержувача, адже майно не купується у власність, а береться в тимчасове користування; лізингове майно не враховується у лізингоодержувача на балансі, що не збільшує його активи і звільняє від сплати податку на це майно; забезпечує страхування від інфляції, оскільки платежі здебільшого фіксовані впродовж дії лізингової угоди; дає змогу відносити лізингові платежі на витрати виробництва лізингоодержувача і відповідно знижувати оподаткований прибуток; сприяє одержанню сільськогосподарським товаровиробникам додаткових можливостей щодо збуту техніки та обладнання

На ринку лізингу України досить великий вибір компаній і банків, що надають послуги лізингу автомобілів, сільгосптехніки і спецтехніки. І у кожного своя лінійка продуктів, програм і пропозицій. Зокрема виділяються такі провідні банки і компанії України: «ОТП Лізинг», «Райффайзен Лізинг Аваль», «Євролізинг-Україна», «УЛФ - Лізинг», «VAB Лізинг», Приватлізинг.

Важливий критерій, на який варто звернути увагу клієнту, перш ніж скласти договір про лізинг техніки, - це процентна ставка. Ще одним критерієм при виборі техніки є розмір авансового платежу, який спочатку вносить клієнт при укладанні договору з лізинговою компанією або банком про покупку сільгосптехніки на умовах лізингу. Сума авансового платежу стартує від 20% в Приватлізинг. Мінімум 30% від вартості придбаної техніки потрібно внести в

«ОТП Лізинг», «Євролізинг-Україна». Немаленький авансовий платіж - близько 35% в VAB Лізинг і УЛФ, а в Райффайзен Лізинг Аваль високі - 30-40%.

Більшість банків і компаній перед прийняттям рішення про продаж техніки в лізинг компанії дуже ретельно вивчають кредитну історію своїх клієнтів, пред'являють жорсткі вимоги до термінів їх діяльності, їх рівню доходів і змушують заповнювати масу документів. Найменшого документального забезпечення вимагають умови у «Євролізинг-Україна», фермеру не доведеться доводити свою платоспроможність. На відміну від інших пропозицій на ринку лізингових послуг, в цій компанії не потрібно від аграрія повної фінансової звітності, довідок про доходи, підтвердження термінів діяльності в тому чи іншому виді бізнесу і т.д.

Таблиця 3

Порівняльна таблиця умов для лізингоодержувача на ринку лізингу сільськогосподарської техніки України

Умови	ОТП лізинг	Райффайзен Лізинг Аваль УЛФ	УЛФ	VAB Лізинг	Євролізинг-Україна	Приватлізинг
Відсоткова ставка (в гривні)	Від 22,5%	Від 22%	Від 22%	Від 22%	16, 55%	28%
Необхідні документи	Баланс, форма 2, документи по юр. особі	Фінансовий звіт за 3 роки, документи по юр. особі	Баланс, форма 2, документи по юр.особі. Є програма, що не вимагає підтвердження доходів, але з високою процентною ставкою - 25% і авансовим платежем - 45%	Потрібна повна фін.звітність для юридичних осіб	Потрібна довідка про доходи і фін.звітність	Потрібна повна фін.звітність для юридичних осіб, якщо немає історії роботи з Приватбанком
Вимоги до терміну діяльності лізингоодержувача	3 роки	2 роки	2 роки	1 рік активності для юр.осіб і 6 місяців на останньому місці роботи для фізосіб	Немає вимог до терміну діяльності	1 рік
Авансовий платіж	Від 30%	30% -40%	Від 35%	Від 35%	30%	Від 20%
Для невеликих фермерських господарств менше 1000 га землі	Поручитель	Поручитель		Поручитель	Не потребує	Поручитель

В ОТП Лізинг, Райффайзен Лізинг Аваль, УЛФ, VAB Лізинг Приватлізинг від аграрія будуть вимагати повну фінансову звітність і пред'являть вимоги до терміну діяльності підприємства. Важливим фактором для аграріїв, є тривалий термін погашення наданої лізингодавцем суми. В «Євролізинг-Україна» для своїх клієнтів використовують індивідуальний розрахунок погашення, який передбачає, в тому числі, можливість сезонного оплати. Також серед переваг компанії швидке (протягом однієї години) розгляд заявки клієнта на надання кредитних коштів, відсутність вимог по заставі - їм є авансовий платіж, відсутність додаткових комісій за розгляд заявки клієнта (всі платежі входять в процентну ставку договору про лізинг). У всіх лізингодавців, які розглядаються, фінансування клієнта, як і подальше погашення їм лізингового платежу, здійснюється в гривні, що оберігає клієнта від переплат, пов'язаних з девальвацією гривні. Хоча банки також пропонують різні умови договорів для своїх клієнтів, які передбачають оплату і доларах США.

У компанії «Євролізинг-Україна» є можливість придбати раніше використовувані сільгоспмашини. Для багатьох дрібних і середніх підприємств це може бути оптимальним варіантом, адже та що була у використанні техніка може коштувати наполовину дешевше нової.

Підводячи підсумки, можна сказати, що лізинг відкриває більше перспектив для малого і середнього бізнесу. Вивчивши пропозиції провідних компаній, кожне підприємство може самостійно зробити висновок і визначити оптимальні умови для покупки матеріальних засобів в лізинг.

Висновки. Отже, в галузі існує багато проблем, які потребують негайного вирішення. Підприємствам необхідно розробляти та реалізовувати довгострокову стратегію підприємства, яка б передбачала: здійснення технологічних інновацій, підвищення стабільності та завершеності технологічних циклів при створенні конкурентоздатної продукції, покращення якості продукції, збільшення глибини її переробки, гнучке використання сукупного потенціалу підприємства залежно від кон'юнктури ринків, залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій.

Література

1. Гаркуша О.М. Проблеми розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу України/ О.М. Гаркуша – Економіка АПК. – 2008. – №11. – С. 3-5.
2. Козаченко Л.А. Управління формуванням капіталу виноробних підприємств / Л.А. Козаченко // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.
3. Короткова О.В. Формування економічно сталого та конкурентоспроможного розвитку виноградарських і виноробних підприємств: дис. канд. екон. наук: 08.00.04/ О.В. Короткова – Миколаїв : МДАУ, 2009. – 210 с.
4. Статистичні дані складу балансів виноробних підприємств України за 2011-2015 роки).
5. Нестеренко О.С. Динаміка обсягів виробництва виноматеріалів і виноградного вина та фактори, що впливають на діяльність підприємств Одеської області / О.С. Нестеренко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – С.133-137.
6. Зведена фінансова звітність виноробних підприємств Одеської області за 2011-2015 роки.

АННОТАЦІЯ

Кравчук А.А., Гнат'єва Т.М., Давидюк А.А. Проблемы и пути воссоздания производственного потенциала винодельческих предприятий в современных условиях.

В статье определены факт изношенности основных производственных активов винодельческих предприятий Украины, в частности Одесской области, обоснована важность технического и технологического обновления процесса производства вина для получения высококонкурентной продукции, предложены направления формирования заемного финансового портфеля на решение проблем обновления основных средств, путем кредитования,

факторинга и лизинга, проведена оцeнка преимуществ их применения, установлено важность привлечения заемных средств на перезагрузку украинского винодельческого бизнеса.

Ключевые слова: *винодельческие предприятия, производственный потенциал, технологические ресурсы, лизинг.*

SUMMARY

Kravchuk A.O., Hnatyeva T.M., Davydyuk O.O. Problems and reproduction production potential of the wine-making enterprise in modern conditions

In the article the fact of deterioration of fixed assets wineries Ukraine, including Odessa region, proved the importance of technical and technological renewal of the production process to obtain highly competitive wine products offered in forming financial debt portfolio at solving the problems fixed assets by credit, factoring and leasing evaluated the benefits of their use, set the importance of borrowing to restart Ukraine yinskoho wine business.

Keywords: *wineries, production capacity, technological resources and leasing.*

УДК 657.22(075)

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ В БІЗНЕС-СУБ'ЄКТАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

І.О. Крюкова, С.С. Стоянова-Коваль

Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

Анотація. *Розглянуто поняття організації обліку, як комплексної системи, що включає внутрішній порядок ведення бухгалтерського обліку, з метою забезпечення користувачів інформацією, яка необхідна для прийняття управлінських рішень. Запропоновано удосконалити процес організації обліку на*